

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО

Іваніщев П.О.

студент факультету «Міжнародні відносини»,

Науковий керівник: Мушак Н.Б.

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства,

Київський університет права

Національної академії наук України

ПЕРЕВАГИ РОЗГЛЯДУ КОМЕРЦІЙНОГО СПОРУ АРБІТРАЖНИМ ІНСТИТУТОМ СТОКГОЛЬМСЬКОЇ ТОРГОВОЇ ПАЛАТИ

Майже у 90 % зовнішньоекономічних договорів, що укладаються між іноземними суб'єктами підприємництва, передбачають положення щодо передачі потенційних комерційних спорів між сторонами до арбітражних судів, що також може передбачати форму арбітражного застереження. У зв'язку з цим постає проблема вибору відповідних арбітражних судів та формулювання певних «критеріїв» щодо «довіри» спору арбітражним судам. Варто відзначити при цьому достатньо велику кількість діючих міжнародних арбітражних судів, серед яких чільне місце у міжнародній системі вирішення комерційних спорів займає Арбітражний інститут Торгової палати Стокгольма (далі – АІ ТПС). Перед автором стоїть завдання щодо виокремлення окремих переваг даного арбітражного суду серед інших.

Дослідження переваг розгляду комерційних спорів АІ ТПС на сьогодні не відзначаються достатньою активністю, що серед вітчизняних дослідників може бути пов'язано із зосередженням більшої уваги на розгляді комерційних спорів Міжнародним арбітражним комерційним судом при Торгово-промисловій палаті України. Проте, все ж окремі аспекти висвітлення діяльності АІ ТПС щодо вирішення комерційних спорів можна віднайти у дослідженнях О. Зубкової, Ю. Корчев, В. Медведчука, І. Побірченка, І. Полякової, Ю. Цирфи.

Метою нашого дослідження є визначення окремих переваг розгляду комерційного спору Арбітражним інститутом Торгової палати Стокгольма.

На сьогодні однією із найбільш суттєвих переваг розгляду комерційного спору АІ ТПС є інститут надзвичайного арбітра, що був нещодавно запроваджений ТПС. Як відзначає Ю. Корчев, надзвичайний арбітраж – це альтернатива традиційному методу клопотання забезпечувальних заходів в національному суді держави відповідача, що часто чи занадто довго чи неефективно [6]. Наразі вказаний інститут також передбачений Регламентами Міжнародної торгової палати (далі – МТП), Центру арбітражу та посередництва Торгових палат Швейцарії, Китайської міжнародної торгово-економічної арбітражної комісії тощо. Натомість, Регламент Міжнародного

арбітражного комерційного суду при Торгово-промисловій палаті України взагалі не передбачає такої процедури як надзвичайний арбітраж [3].

Регламент АІ ТПС передбачає, що будь-яка зі сторін спору, що потребує вжиття термінових охоронних або забезпечувальних заходів, що не можуть бути відкладені до завершення формування складу арбітражного суду, може подати клопотання про вжиття таких заходів. На практиці клопотання про надзвичайні забезпечувальні заходи, зазвичай, подається позивачем разом з повідомленням про арбітраж [1].

Клопотання про призначення надзвичайного арбітра повинно включати: 1) зазначення найменування, адреси, телефонні та факсимільних номерів, а також адреси електронної пошти сторін та їх представників; 2) виклад надзвичайних заходів, які просить вжити сторона; 3) викладення обставин спору, що став причиною такого клопотання; 4) причини, з яких заявник потребує вжиття термінових забезпечувальних або охоронних заходів, що не можуть чекати формування складу арбітражного суду; 5) всі угоди, що стосуються розгляду, та, зокрема, арбітражну угоду; 6) всі угоди стосовно місця арбітражу, норм права, що застосовуються, та мови арбітражу; 7) докази сплати витрат з проведення надзвичайної процедури [5, с. 184].

У Регламенті АІ ТПС зазначено, що Правління приймає всі заходи, щоб надзвичайний арбітр був призначений протягом 24 годин з моменту отримання клопотання про призначення надзвичайного арбітра [1]. У свою чергу, Регламент МТП передбачає, що президент МТП має призначити надзвичайного арбітра протягом двох днів з дня отримання клопотання секретаріатом [2].

Регламентом МТП передбачено також, що рішення про призначення надзвичайного арбітра повинно бути прийняте протягом 15 днів з дня, коли воно було передано до надзвичайного арбітра. Регламентом АІ ТПС же цей строк визначений у 5 днів.

Щодо проведення процедури за участю надзвичайного арбітра переваги АІ ТПС також мають й фінансовий характер. Так, Регламентом визначаються витрати на проведення надзвичайної процедури включають: гонорар надзвичайного арбітра в розмірі 12000 євро і збір за подання клопотання в розмірі 3000 євро [1]. Тоді як Регламент МТП передбачає, що заявник має сплатити суму у розмірі 40000 доларів США, яка складається з 10000 доларів США на адміністративні витрати МТП та 30000 доларів США на гонорар надзвичайного арбітра та його витрати [2].

Наступною важливою перевагою розгляду комерційного спору є наявність Правил скороченої арбітражної процедури. У цьому випадку спір розглядається не за Регламентом АІ ТПС, а за відповідними Правилами прискореної процедури. Суттєві відмінності Правил поряд із АІ ТПС полягають у тому, що для розгляду спору призначається одноосібний арбітр; строк подання заяви не може перевищувати 10 днів, якщо інше не погоджено між сторонами; строк винесення рішення – 3 місяці з моменту передачі справи до арбітра; арбітр може винести рішення без деталізації мотивів, якщо сторони не мали вимогу щодо вказівки на мотиви; нижчі витрати сторін спору [8].

Окрім Регламенту АІ ТПС та Правил скороченої арбітражної процедури, ТПС розробив також Регламент процедури посередництва (медіації), що передбачає можливість швидко та ефективно вирішити спір між сторонами. Медіація будується на мирному вирішенні спору за допомогою посередника. Медіаційна сесія, як правило, займає 1–2 дні та передбачає активну участь сторін у цій процедурі. При цьому сторони спору можуть у будь-який час припинити медіацію та перейти до арбітражного розгляду. Мирова угода за рахунок можливості призначення медіатора арбітром може бути трансформована у форму арбітражного рішення, що виконуються у переважній більшості держав світу [8].

З 1.01.2015 року набули чинності затверджені ТПС Процедури з адміністрування справ відповідно до Регламенту ЮНСІТРАЛ, серед яких визначаються функції ТПС: призначення арбітрів, рішення по відводам арбітрів, визначення арбітражних витрат та їх адміністрування.

На наше переконання, дуже важливою перевагою АІ ТПС поряд із іншими міжнародними арбітражними судами є багатонаціональний склад Правління АІ ТПС (складається з 14 членів – шведських та іноземних громадян). Як відзначає Ю. Цирфа, багатонаціональний склад Правління забезпечує відповідність практики ТПС найкращим міжнародним стандартам, а також призначення найкомпетентніших арбітрів у кожній справі. Багатонаціональні принципи формування складу АІ ТПС й вільний вибір арбітрів сторонами (до речі, це стосується й України) забезпечує дотримання вимог незалежності та неупередженості під час розгляду спорів, що знижує майже до нульової позначки рівень корупції у міжнародних арбітражах і забезпечує надзвичайну затребуваність останніх [7].

Ще однією немало важливою перевагою розгляду комерційного спору АІ ТПС є передбаченість витрат сторін. На відміну від інших арбітражних судів, де гонорари арбітрів обчислюються залежно від погодинної їх праці, гонорар арбітрів АІ ТПС калькулюється відповідно до шкали, виходячи із ціни позову. Таким чином, сторони можуть самі розрахувати вартість понесених ними на арбітражний розгляд витрат.

Отже, основними перевагами розгляду комерційного спору Арбітражним інститутом Торгової палати м. Стокгольма є широкий спектр можливостей для сторін щодо розв'язання спору: надзвичайний арбітраж (вжиття термінових охоронних або забезпечувальних заходів), скорочена процедура розгляду спору відповідно до Правил такої процедури, медіаційна процедура вирішення спору за допомогою посередника, що відзначається швидкістю (декілька днів) та меншою витратністю. Окрім цього, серед суттєвих переваг Арбітражного інституту багатонаціональний склад його Правління, що є важливою запорукою неупередженого та об'єктивного розгляду спору, а також передбачуваність витрат сторін, які можуть самі визначити їх вартість у зв'язку із наявністю фіксованих сум.

Список використаних джерел:

1. Арбітражний регламент Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольма від 01.01.2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sccinstitute.com/media/40121/arbitrationrules_ru_webbversion.pdf.
2. Арбітражний регламент Міжнародної торговельної палати від 01.01.1998 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_008.
3. Регламент Міжнародного арбітражного комерційного суду при Торгово-промисловій палаті України, затверджений Рішенням Президії Торгово-промислової палати України від 17.04.2007 року № 18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucci.org.ua/arb/icac/ru/rules.html>.
4. Власюк В. Стокгольмський арбітраж : проти чи за Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-energy.org/post/51611>.
5. Зубкова О.Г. Інститут надзвичайного арбітра в міжнародному комерційному арбітражі // Наше право. – 2013. – № 6. – С. 181–187.
6. Корчев Ю. Об исполнении чрезвычайных арбитражных решений на территории Украины // Юридическая практика. – 2015. – № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.integrites.com/ru/publication/890/http%3A//www.integrites.com/ru/publications>.
7. Цирфа Ю. Комерційний арбітраж. Що Київ, що Стокгольм – сили рівні // Віче. – 2010. – № 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/2097/>.
8. Офіційний сайт Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольма : www.sccinstitute.com.
9. Селівон М.Ф. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні : стан і перспективи розвитку // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 2. – С. 5–18.
10. Тимошук О. Надзвичайний арбітр : реальність чи міф? // Юридичний вісник України. – 2012. – № 47. – С. 34–37.

Кузьмінська О.М.

студентка,

Науковий керівник: Гачкевич А.О.

старший викладач,

Національний університет «Львівська політехніка»

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ FREEDOM HOUSE**

У даному науковому дослідженні розглядались організаційно-правові засади діяльності міжнародної неурядової організації Freedom House.

Згідно з Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 1296 (XIV) від 23 травня 1968 р. міжнародна неурядова організація (NGO) – це будь-яка міжнародна організація, яка не була заснованою на підставі міжурядової угоди. Основними ознаками NGO є: а) відсутність цілей отримання прибутку; б) визнання, принаймні, однією державою або наявність консультативного статусу при міжнародних міжурядових організаціях; в) отримання грошових коштів більш ніж з однієї країни; г) здійснення діяльності щонайменше в двох державах; д) створення на основі установчого акта. До складу NGO не належать як члени суб'єкти міжнародного права [4, с. 291–292]. Варто зазначити, що і самі міжнародні неурядові організації не виступають